

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบหาความสัมพันธ์ (Correlational Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะซึมเศร้า พฤติกรรมการรับประทานอาหาร พฤติกรรมการรับประทานยา และการรับรู้ความรุนแรงของภาวะหัวใจวาย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้ป่วยภาวะหัวใจวายจำนวน 199 ราย ที่มารับบริการที่แผนกผู้ป่วยนอกคลินิก อายุรกรรม โรงพยาบาลศูนย์ระยอง จังหวัดระยอง เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกันยายน ถึง พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 ผลการวิจัยนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ย ของครอบครัว ระยะเวลาที่ได้รับการวินิจฉัยด้วยภาวะหัวใจวาย จำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษาด้วย ภาวะหัวใจวาย และระดับความรุนแรงของอาการจำแนกตาม NYHA Functional Classification

ส่วนที่ 2 การรับรู้ความรุนแรงของภาวะหัวใจวายในผู้ป่วยหัวใจวาย

ส่วนที่ 3 ภาวะซึมเศร้าในผู้ป่วยภาวะหัวใจวาย

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการรับประทานอาหาร ของผู้ป่วยภาวะหัวใจวาย

ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการรับประทานยาของผู้ป่วยภาวะหัวใจวาย

ส่วนที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะซึมเศร้า พฤติกรรมการรับประทานอาหาร พฤติกรรมรับประทานยา และการรับรู้ความรุนแรงของภาวะหัวใจวาย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ป่วยภาวะหัวใจวาย จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ระยะเวลาที่ได้รับการวินิจฉัยด้วยภาวะหัวใจวาย จำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษาด้วยภาวะหัวใจวาย และระดับความรุนแรงของอาการจำแนกตาม NYHA Functional Classification ($n = 199$)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	105	52.8
หญิง	94	47.2
อายุ ($M=66.27$, $SD=7.64$)		
40-49 ปี	4	2.1
50-59 ปี	34	17.1
60-69 ปี	92	46.2
70-79 ปี	56	28.1
80 ปี ขึ้นไป	13	6.5
สถานภาพสมรส		
โสด	6	3.0
คู่	116	58.3
หม้าย	68	34.2
หย่า	9	4.5
อาชีพ		
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	99	49.5
ค้าขาย	38	19.1
เกษตรกรรม	20	10.1
รับราชการ	19	9.5
ทำงานบ้าน	14	7.0
รับจ้าง	9	4.5

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	29	14.6
ประถมศึกษา	86	43.2
มัธยมศึกษา	36	18.1
ประกาศนียบัตร/ อนุปริญญา	8	4.0
ปริญญาตรี	40	20.1
ระยะเวลาที่ได้รับการวินิจฉัยด้วยภาวะหัวใจวาย ($M=5.63, SD=3.72$)		
น้อยกว่า 5 ปี	89	44.7
5 - 10 ปี	91	45.8
มากกว่า 10 ปี	19	9.5
จำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษาด้วยภาวะหัวใจวาย ($M=10.27, SD=7.68$)		
น้อยกว่า 10 ครั้ง	126	63.3
10-19 ครั้ง	56	28.1
20-29 ครั้ง	11	5.5
30 ครั้งขึ้นไป	6	3.1
ระดับความรุนแรงของอาการจำแนกตาม NYHA Functional Classification		
NYHA Fc I	99	49.8
NYHA Fc II	83	41.7
NYHA Fc III	17	8.5

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย ร้อยละ 52.8 เพศหญิง ร้อยละ 47.2 ส่วนใหญ่มีอายุ 60-69 ปี ร้อยละ 46.2 ($M = 66.27, SD = 7.64$) สถานภาพสมรส คู่ ร้อยละ 58.3 ไม่ได้ประกอบอาชีพ ร้อยละ 49.8 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 43.2 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว น้อยกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 45.2 ($M = 14,899.50, SD = 6,941.49$) ระยะเวลาที่ได้รับการวินิจฉัยด้วยภาวะหัวใจวาย 5 - 10 ปี ร้อยละ 45.8 ($M = 5.63, SD = 3.72$) จำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษาด้วยภาวะหัวใจวายน้อยกว่า 10 ครั้ง ร้อยละ 63.3 ($M = 10.27, SD = 7.68$) ระดับความรุนแรงของอาการจำแนกตาม NYHA Functional Classification ส่วนใหญ่อยู่ใน NYHA Fc I และ II

ร้อยละ 49.8 และ 41.7 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 การรับรู้ความรุนแรงของภาวะหัวใจวายในผู้ป่วยภาวะหัวใจวาย

ตารางที่ 4 คะแนนต่ำสุด คะแนนสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการรับรู้
ความรุนแรงของผู้ป่วยภาวะหัวใจวาย โดยรวม รายด้าน และรายข้อ ($n = 199$)

การรับรู้ความรุนแรงของภาวะหัวใจวาย	min	max	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับ
ด้านอาการหอบเหนื่อย	3	32	14.38	5.75	ต่ำ
หายใจสั้นขึ้น หายใจไม่ทันขณะพัก	1	10	5.53	3.13	ปานกลาง
หายใจสั้นขึ้น หายใจไม่ทันขณะออกกำลังกาย	1	8	3.03	2.00	ต่ำ
นอนราบไม่ได้ ต้องลุกนั่งทำศีรษะสูง	0	8	1.03	1.23	ต่ำ
เหนื่อยหอบขณะนอนตอนกลางคืน จนต้องลุกนั่ง	0	10	1.62	2.07	ต่ำ
เมื่อมีอาการเหนื่อยหอบจะมีอาการไอร่วมด้วย	1	10	3.17	2.32	ต่ำ
ด้านความทนในการทำกิจกรรม	6	49	19.17	9.80	ต่ำ
รู้สึกเหนื่อยเมื่ออยู่เฉย ๆ	1	6	2.27	1.39	ต่ำ
มีอาการเหนื่อยเมื่อล้างจาน	1	9	2.52	1.93	ต่ำ
มีอาการเหนื่อยขณะรับประทานอาหาร อาบน้ำ	0	5	1.03	1.00	ต่ำ
แปรงฟัน					
มีอาการเหนื่อยเมื่อกวาดบ้าน กวาดหยากไย่	0	7	2.01	1.46	ต่ำ
มีอาการเหนื่อยเมื่อถูบ้าน ตากผ้า	0	8	2.35	2.07	ต่ำ
มีอาการเหนื่อยเมื่ออุ้มเด็ก 2-3 ขวบ หรือของหนัก	1	8	2.49	2.28	ต่ำ
9-20 กิโลกรัม					
มีอาการเหนื่อยเมื่อเดินขึ้นบันได มากกว่า 10 ขั้น	1	9	3.82	2.42	ปานกลาง

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การรับรู้ความรุนแรงของภาวะหัวใจวาย	min	max	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับ
มีอาการเหนื่อยเมื่อออกแรงยกของหนัก 29.5 – 38.5 กิโลกรัม	0	10	2.69	2.81	ต่ำ
ด้านอาการรวม	2	45	14.74	10.87	ต่ำ
รู้สึกแน่นอึดอัด เมื่อใส่เสื้อผ้า สวมรองเท้า สวมแหวนที่มีอยู่	1	9	2.68	2.49	ต่ำ
มีอาการบวมที่หลังเท้า หน้าแข้ง เมื่อจะขึ้นกลับสภาพเดิมทันที	1	10	2.85	2.69	ต่ำ
สังเกตพบว่าใบหน้า ปวดตาของตนเอง บวม หนูน ไส	0	10	3.04	3.48	ต่ำ
มีอาการบวมกดบวมที่หลังเท้า หน้าแข้ง เมื่อจะขึ้นกลับสู่สภาพเดิม	0	10	2.47	3.10	ต่ำ
มีน้ำหนักเพิ่มมากกว่า 0.5-1 กิโลกรัมใน 1 วัน หรือ 2 กิโลกรัม ใน 3 วัน	0	10	3.70	3.61	ปานกลาง
การรับรู้ความรุนแรงของภาวะหัวใจวายโดยรวม	17	92	48.29	18.05	ต่ำ

จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการรับรู้ความรุนแรงของภาวะหัวใจวายโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ($M = 48.29$, $SD = 18.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การรับรู้ความรุนแรงของอาการเหนื่อยหอบของผู้ป่วยภาวะหัวใจวายอยู่ในระดับต่ำ ($M = 14.38$, $SD = 5.75$) การรับรู้ความรุนแรงของความทนในการทำกิจกรรมของผู้ป่วยภาวะหัวใจวายอยู่ในระดับต่ำ ($M = 19.17$, $SD = 9.80$) และการรับรู้ความรุนแรงของอาการบวมของผู้ป่วยภาวะหัวใจวายอยู่ในระดับต่ำ ($M = 14.74$, $SD = 10.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อของการรับรู้ความรุนแรงของภาวะหัวใจวายพบว่า การรับรู้ความรุนแรงของการหายใจสั้นสั้น หายใจไม่ทันขณะพักอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 5.53$, $SD = 3.13$) การรับรู้ความรุนแรงของอาการเหนื่อยเมื่อเดินขึ้นบันได มากกว่า 10 ขั้น อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.82$, $SD = 2.42$) และการรับรู้ความรุนแรงของการมีน้ำหนักเพิ่มมากกว่า 0.5 - 1 กิโลกรัมหรือ 2 กิโลกรัม ใน 3 วัน อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.70$, $SD = 3.61$)

ส่วนที่ 3 ภาวะซึมเศร้าในผู้ป่วยภาวะหัวใจวาย

ตารางที่ 5 จำนวน และร้อยละจำแนกตามระดับของภาวะซึมเศร้า ($n = 199$)

ระดับ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีภาวะซึมเศร้า	101	50.8
ภาวะซึมเศร้าระดับต่ำ	78	39.2
ภาวะซึมเศร้าระดับปานกลาง	19	9.5
ภาวะซึมเศร้าระดับสูง	1	0.5

จากตารางที่ 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีภาวะซึมเศร้า ร้อยละ 50.8 และมีภาวะซึมเศร้า ร้อยละ 49.2 โดยมีภาวะซึมเศร้าระดับต่ำ ร้อยละ 39.2 รองลงมามีภาวะซึมเศร้าระดับปานกลาง ร้อยละ 9.5 และภาวะซึมเศร้าระดับสูง ร้อยละ 0.5

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการรับประทานอาหาร ของผู้ป่วยภาวะหัวใจวาย

ตารางที่ 6 คะแนนต่ำสุด คะแนนสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมการรับประทานอาหารของผู้ป่วยภาวะหัวใจวาย โดยรวม และรายข้อ ($n = 199$)

พฤติกรรมการรับประทานอาหาร	min	max	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับ
เลือกซื้ออาหารที่มีฉลากระบุ โซเดียมต่ำ	0	10	1.89	2.85	ต่ำ
ใช้ช้อนในการปรุงอาหาร	0	10	5.47	3.77	ปานกลาง
ใช้วิธีการหมักเนื้อสัตว์ด้วย ซิอิ๊วขาว เกลือ น้ำปลา	1	10	5.54	3.75	ปานกลาง
รับประทานอาหารปิ้งย่าง ปลาต้ม ฟูเค็ม	0	10	2.36	2.98	ต่ำ
รับประทานอาหารไส้กรอก กุนเชียง หมูยอ	0	10	5.55	3.13	ปานกลาง
รับประทานอาหารกระป๋อง	0	10	3.67	2.65	ปานกลาง
รับประทานอาหารขนมปัง ขนมเค้ก คุกกี้	0	10	6.18	3.89	ปานกลาง
รับประทานอาหารสำเร็จรูป จากร้านค้า	0	10	3.68	2.04	ปานกลาง

ตารางที่ 6 (ต่อ)

พฤติกรรมการรับประทานอาหาร	min	max	M	SD	ระดับ
รับประทานผักดอง หน่อไม้ดอง ผักกาดเค็ม	0	9	1.82	2.39	ต่ำ
รับประทานบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป โจ๊ก	0	10	2.18	2.04	ต่ำ
รับประทานพืชฯ เคเอฟซี แซลมอนเบอร์	0	7	1.27	1.50	ต่ำ
รับประทานผลไม้ดอง	0	9	1.18	1.84	ต่ำ
รับประทานโปรตีนจากพืช	0	10	7.71	2.09	สูง
ใช้น้ำมันสัตว์ปรุงอาหาร	0	10	1.17	1.63	ต่ำ
รับประทานกุ้ง ปลาหมึก หอยนางรม	0	10	3.62	3.07	ปานกลาง
เครื่องในสัตว์					
รับประทานข้าวขาหมู ข้าวมันไก่	0	10	3.02	2.35	ต่ำ
รับประทานขนมหวาน อาหารที่มีกะทิ	0	10	5.55	2.78	ปานกลาง
รับประทานครบ 5 หมู่	0	10	9.37	1.41	สูง
รับประทานผักและผลไม้ที่มีกากใยสูง	2	10	8.74	1.53	สูง
ดื่มแอลกอฮอล์	0	9	.59	1.48	ต่ำ
ดื่มชา กาแฟ	0	10	6.46	4.35	ปานกลาง
บันทึกน้ำดื่มและจำนวนปัสสาวะทุกวัน	0	10	.49	1.65	ต่ำ
จำกัดน้ำดื่ม และเครื่องดื่มนอกชนิด โดยควบคุม	0	10	2.87	4.14	ต่ำ
ปริมาณน้ำน้อยกว่า 1,000 มล.ต่อวัน หรือตามที่					
แพทย์กำหนด					
หักลบปริมาณเครื่องดื่มชนิดอื่นออกจากน้ำดื่ม	0	10	2.32	3.82	ต่ำ
ทั้งหมดใน 1 วัน					
โดยรวม	38	154	92.70	24.69	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการรับประทานอาหารเฉพาะโรคอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 92.70$, $SD = 24.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารที่มีฉลากระบุ โซเดียมต่ำอยู่ในระดับต่ำ ($M = 1.89$, $SD = 2.85$) ใช้ช้อนในการปรุงอาหาร อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 5.47$, $SD = 3.77$) หมักเนื้อสัตว์ด้วย ซิอิ้วขาว เกลือ น้ำปลา อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 5.54$, $SD = 3.75$) การบันทึกน้ำดื่มและจำนวนปัสสาวะอยู่ในระดับต่ำ ($M = .49$,

$SD = 1.65$) การจำกัดน้ำดื่ม และเครื่องดื่มทุกชนิด โดยควบคุมปริมาณน้ำน้อยกว่า 1,000 มล.ต่อวัน หรือควบคุมปริมาณน้ำตามที่แพทย์กำหนดอยู่ในระดับต่ำ ($M = 2.87$, $SD = 4.14$) และการหักลบ ปริมาณเครื่องดื่มชนิดอื่นออกจากร้านน้ำดื่มทั้งหมดใน 1 วันอยู่ในระดับต่ำ ($M = 2.32$, $SD = 3.82$)

ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการรับประทานยาของผู้ป่วยภาวะหัวใจวาย

ตารางที่ 7 คะแนนต่ำสุด คะแนนสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมการ รับประทานยาของผู้ป่วยภาวะหัวใจวาย โดยรวม และรายข้อ ($n = 199$)

พฤติกรรมการรับประทานยา	min	max	M	SD	ระดับ
รับประทานยาครบทุกเม็ดและทุกชนิด	2	10	9.24	1.87	สูง
รับประทานยาครบทุกมื้อ	2	10	8.73	2.23	สูง
เคยลืมรับประทานยา	0	10	5.50	3.76	ปานกลาง
หยุดรับประทานยาเมื่อไม่มีอาการ	0	10	4.36	4.01	ปานกลาง
มาตรวจตามแพทย์นัดทุกครั้ง	5	10	9.31	1.11	สูง
พบแพทย์เมื่อมีอาการผิดปกติโดยไม่ได้นัด	0	10	7.80	3.24	สูง
โดยรวม	19	60	44.93	11.037	สูง

จากตารางที่ 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการรับประทานยาอยู่ในระดับสูง ($M = 44.93$, $SD = 11.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาตรวจตามแพทย์นัด ทุกครั้งอยู่ในระดับสูง ($M = 9.31$, $SD = 1.11$) รับประทานยาครบทุกเม็ดและทุกชนิดอยู่ในระดับสูง ($M = 9.24$, $SD = 1.87$) รับประทานยาครบทุกมื้ออยู่ในระดับสูง ($M = 8.73$, $SD = 2.23$) และพบแพทย์ เมื่อมีอาการผิดปกติโดยไม่ได้นัดอยู่ในระดับสูง ($M = 7.80$, $SD = 3.24$)

ส่วนที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะซึมเศร้า พฤติกรรมการรับประทานอาหาร พฤติกรรมรับประทานยา และการรับรู้ความรุนแรงของภาวะหัวใจวาย

ก่อนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะซึมเศร้า พฤติกรรมการรับประทานอาหาร เฉพาะโรค พฤติกรรมรับประทานยา และการรับรู้ความรุนแรงของภาวะหัวใจวายในผู้ป่วยภาวะหัวใจวาย ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบการกระจายของข้อมูลตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้ Pearson's Product Moment Correlation Coefficient แสดงผลดังตารางที่ 6

ตารางที่ 8 ค่า Skewness, SE Skewness ค่า Fisher's Coefficient ของภาวะซึมเศร้า พฤติกรรมการรับประทานอาหาร พฤติกรรมรับประทานยา และการรับรู้ความรุนแรงของภาวะหัวใจวาย ($n = 199$)

ตัวแปร	Skewness	SE Skewness	Fisher's Coefficient
ภาวะซึมเศร้า	-0.15	0.17	-0.88
พฤติกรรมการรับประทานอาหาร	0.13	0.17	0.79
พฤติกรรมการรับประทานยา	-0.24	0.17	-1.43
การรับรู้ความรุนแรงของภาวะหัวใจวาย	0.41	0.17	2.41

จากตารางที่ 8 เมื่อนำข้อมูลมาทำการทดสอบการกระจาย โดยหาค่า Fisher's Coefficient พบว่า การรับรู้ความรุนแรงมีค่าความเบ้มากกว่า ± 1.96 ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ โดยใช้ Pearson's Product Moment Correlation Coefficient ดังนั้นจึงวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สเปียร์แมน (Spearman's Rank Correlation Coefficient) ปรากฏผลดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะซึมเศร้า พฤติกรรมการรับประทานอาหาร พฤติกรรมการรับประทานยา และการรับรู้ความรุนแรงของภาวะหัวใจวายในผู้ป่วยภาวะหัวใจวาย ($n = 199$)

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน	p-value
ภาวะซึมเศร้า	.10	.146
พฤติกรรมการรับประทานอาหาร	-.03	.667
พฤติกรรมการรับประทานยา	.17	.014

จากตารางที่ 9 พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับการรับรู้ความรุนแรงของภาวะหัวใจวายในผู้ป่วยภาวะหัวใจวาย ได้แก่ พฤติกรรมการรับประทานยา ($r_s = .17, p < .05$) ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความรุนแรงของภาวะหัวใจวายในผู้ป่วยภาวะหัวใจวาย ($p > .05$) ได้แก่ ภาวะซึมเศร้า ($r_s = .10, p = .146$) และพฤติกรรมการรับประทานอาหาร ($r_s = -.03, p = .667$)